

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«РЕКОНСТРУКЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ»

(для студентів спеціальності 191 - Архітектура та містобудування)

Харків – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – 2021

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Реконструкція історичної забудови» (для студентів спеціальності 191 – Архітектура та містобудування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. Д. М. Вітченко – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 12 с.

Укладач: канд. арх. Д. М. Вітченко

Рецензент

О. А. Попова, кандидат архітектури, доцент кафедри архітектури будівель і споруд та дизайну архітектурного середовища Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою містобудування, протокол № 4 від 10.12.2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ	5
1.1 Формулювання тематики	5
1.2 Програма навчальної дисципліни	6
2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	6
3 СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
4 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ.....	10
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	11

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Реконструкція історичної забудови» укладена відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки бакалаврів спеціальності 191 – Архітектура та містобудування освітньої програми Архітектура будівель і споруд (шифр за ВК ПЗ.10).

Мета дисципліни – формування у студентів фахових знань, умінь та навичок в галузі реконструкції історичної забудови міста та ознайомлення майбутніх фахівців з прийомами і принципами його удосконалення шляхом містобудівних, архітектурних, ландшафтних, інженерно-технологічних засобів.

Завдання дисципліни:

- вивчення і засвоєння теоретичних і практичних підходів до реконструкції історичної забудови міст;
- визначення закономірностей формування історичної забудови міста і виявлення сучасних проблем його реконструкції;
- засвоєння сучасних методів і прийомів перетворення історичної забудови;
- виявлення і пошук шляхів вирішення комплексної проблеми реконструкції історичної забудови міста та її складових.

Предмет вивчення у дисципліні – поняття, принципи і методи реконструкції історичної забудови міста.

1 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ

1.1 Формулювання тематики

Дисципліна «Реконструкція історичної забудови» складається з трьох змістових модулів, які, в свою чергу, розбиті на теми та навчальні елементи.

Тематика самостійної роботи дисципліни відповідає темі аудиторних практичних занять. У процесі вивчення дисципліни студент має знати:

- знання основних понять, термінів і значень в сфері реконструкції, історичної забудови;
- знати основні засади, принципи і розділи державної нормативної бази в сфері розробки проектів реконструкції історичної забудови;
- теорії та практичні підходи реконструкції історичної забудови, із застосуванням передового світового досвіду.

Вміти:

- проводити передпроектний аналіз проєктованої ділянки історичної забудови;
- розробляти концепції проєктних рішень реконструкції історичної забудови;
- розробляти функціонально-планувальне, композиційне, ландшафтне рішення об'єкту реконструкції.

Мати компетенції:

- володіти знаннями та навичками передпроектного аналізу проєктованої ділянки;
- володіти знаннями та навичками розробки концепції проєктного рішення;
- володіти знаннями та навичками розробки функціонально-планувального, композиційного рішення проєктованого об'єкту;
- володіти знаннями та навичками розробки ландшафтного рішення проєктованого об'єкту.

1.2 Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1 Архітектурне проектування: Міський сад (3/105).

Змістовий модуль 1. Передпроектний етап реконструкції історичної забудови.

Тема 1.1 Особливості історичної забудови міст та сучасні вимоги до неї.

Тема 1.2 Комплексні дослідження історичної забудови.

Тема 1.3 Фактори оцінки доцільності реконструкції історичної забудови.

Змістовий модуль 2. Методичні підходи до реконструкції історичної забудови.

Тема 2.1 Роль реконструкції в рішенні містобудівних проблем.

Тема 2.2 Сучасні стратегії та принципи реконструкції історичної забудови.

Тема 2.3 Прийоми реконструкції історичних будівель.

Змістовий модуль 3. Сучасна практика реконструкції історичної забудови.

Тема 3.1 Містобудівні аспекти реконструкції.

Тема 3.2 Модернізація та трансформація будівель.

Тема 3.3 Основи технології реконструкції історичної забудови.

2 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Методика викладання курсу «Реконструкція історичної забудови» передбачає роботу в діалозі викладачів зі студентами та розрахована на 30 годин лекційних занять та 60 годин самостійної роботи.

Для розуміння студентами структури навчального процесу та зв'язку практичних занять і самостійної роботи даний розділ подається у вигляді структурно-змістовних таблиць, що включають як інформацію про зміст, структуру та часовий розподіл по окремим темам та видам занять, так і короткі рекомендації щодо виконання практичних завдань та організації самостійної роботи.

3 СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

За кожною темою заплановано проведення практичних занять (табл. 1), на яких студенти формують уміння та навички практичного застосування окремих теоретичних положень навчальної дисципліни шляхом індивідуального виконання графоаналітичних завдань.

Таблиця 1 – Структура організації та зміст практичних занять

Види навчальних занять	Години	Тематика, зміст та методичні рекомендації з проведення практичних занять
1	2	3
Модуль 1. Реконструкція історичної забудови		
Змістовий модуль 1 Передпроектний етап реконструкції історичної забудови		
Тема 1.1 Особливості історичної забудови міст та сучасні вимоги до неї	3	Особливості історичної забудови міст. Сучасні вимоги до забудови: якість забудови, гігієна середовища, умови безпеки, функціональна комфортність території та життєзабезпечення забудови, раціональність експлуатації. Проблеми історичної забудови
Самостійна робота	6	Написання реферату за елементами тем лекцій змістового модулю 1
Тема 1.2 Комплексні дослідження історичної забудови	3	Дослідження еволюції планувальної структури території історичної забудови. Історико-архітектурна оцінка забудови. Дослідження транспортних і пішохідних потоків, функціонального використання території забудови та соціально-побутового обслуговування. Оцінка гігієни середовища історичної забудови
Самостійна робота	7	Натурні обстеження, фотофіксація за темою «Основні типи історичної забудови м. Харкова та їх локалізація»
Тема 1.3 Фактори оцінки доцільності реконструкції історичної забудови	4	Містобудівні фактори: гігієна середовища, транспортна доступність, рівень благоустрою території. Технічні фактори: технічний стан та надійність будівель, конструктивні особливості та їх вплив на спосіб реконструкції. Економічна доцільність та соціокультурна необхідність реконструкції історичної забудови

Продовження таблиці 1

1	2	3
Самостійна робота	7	Складання анотованого альбому фотофіксації зі схемою фотофіксації за темою: «Основні типи історичної забудови м. Харкова та їх локалізація»
Змістовий модуль 2 Методичні підходи до реконструкції історичної забудови		
Тема 2.1 Роль реконструкції в рішенні містобудівних проблем.	3	Тенденції розвитку історичних міст. Роль реконструкції в рішенні містобудівних проблем. Основні положення реконструкції історичної забудови. Розвиток міста і завдання реконструкції його забудови. Види історичної забудови та їх особливості
Самостійна робота	8	Написання реферату за елементами тем лекцій змістового модулю 2
Тема 2.2 Сучасні стратегії та принципи реконструкції історичної забудови	3	Сучасні проблеми організації й експлуатації історичної забудови. «Європейська» та «американська» стратегії реконструкції історичної забудови. Принцип соціально-адресної реконструкції історичної забудови. «Хвильова» реконструкція забудови
Самостійна робота	8	Натурні обстеження, фотофіксація за темою: «Містобудівні та архітектурні прийоми й розробки, які використовуються при реконструкції історичної забудови м. Харкова в останні десятиліття»
Тема 2.3 Прийоми реконструкції історичних будівель	4	Містобудівні та архітектурні прийоми та розробки, які використовуються при реконструкції історичної забудови. Покращення об'ємно-просторових та планувальних характеристик забудови в ході реконструкції. Покращення інженерно-технічних характеристик забудови

Продовження таблиці 1

1	2	3
Самостійна робота	9	Складання анотованого альбому фотофіксації зі схемою фотофіксації за темою «Містобудівні та архітектурні прийоми й розробки, які використовуються при реконструкції історичної забудови м. Харкова в останні десятиліття»
Змістовий модуль 3 Сучасна практика реконструкції історичної забудови		
Тема 3.1 Містобудівні аспекти реконструкції	3	Організація паркових доріг, алей, майданчиків. Паркові об'єкти та споруди, малі архітектурні форми. Елементи садово-паркового ландшафту
Самостійна робота	8	Написання реферату за елементами тем лекцій змістового модулю 3
Тема 3.2 Модернізація та трансформація будівель	3	Надбудова історичних будівель, види мансардної надбудови. Прибудови та вставки в історичній забудові. Використання сучасних теплоізоляційних та опоряджувальних матеріалів, віконних заповнень при реконструкції історичних будівель. Збереження дрібної пластики та первісного характеру опорядження фасадів
Самостійна робота	8	Натурні обстеження, фотофіксація за темою «Доцільність використання сучасних теплоізоляційних та опоряджувальних матеріалів, віконних заповнень при реконструкції історичних будівель»

Закінчення таблиці 1

1	2	3
Тема 3.3 Основи технології реконструкції історичної забудови.	4	Інженерний благоустрій територій. Способи демонтажу існуючих конструкцій будівель. Підсилення фундаментів. Способи влаштування прорізів та отворів. Конструктивні рішення при реконструкції. Особливості реконструкції інженерного забезпечення території історичної забудови
Самостійна робота	9	Складання анотованого альбому фотофіксації зі схемою фотофіксації за темою «Доцільність використання сучасних теплоізоляційних та опоряджувальних матеріалів, віконних заповнень при реконструкції історичних будівель»

Тематика контрольних робіт

Комплексні контрольні роботи, передбачені програмою навчальної дисципліни. Розроблені за тематикою змістовних модулів.

4 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

1. Текстові матеріали: реферати та анотовані альбоми фотоілюстрацій додати в альбом розташували на папері формату А4 з вертикальним розташуванням тексту. Виконані студентом роботи здаються викладачеві на перевірку, на екзамені комплект робіт у вигляді альбому здається викладачеві.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Планування і забудова територій. ДБН В.2.2-12:2019. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – Київ, 2019. – 177 с. – Режим доступу: https://dbn.co.ua/load/normativy/dbn/b_2_2_12/1-1-0-18022.
2. Вулиці та дороги населених пунктів. ДБН В.2.3.-5:2018. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – Київ, 2018. – 55 с. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/14aOPZbjqXwYSvtnxEc2MVh9dVPWqZ0f8/view>
3. Закон України Про охорону культурної спадщини (Редакція від 25.01.2019) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14> (дата звернення 25. 02. 2019). – Назва з екрана.
4. Крижановская Н. Я. Открытые архитектурные пространства центра Харькова: монография / Н. Я. Крижановская, М. А. Вотинков; Харьк. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков: ХНАГХ, 2010. – 220 с. // Цифровий репозиторій ХНУМГ ім. О. М. Бекетова [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://eprints.kname.edu.ua/17560/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%98%D0%AF_%D0%9A%D1%80%D0%B8%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D0%92%D0%9E%D0%A2%D0%98%D0%9D%D0%9E%D0%92_2010.pdf
5. Лейбфрейд А. Ю. Харьков. От крепости до столицы: Заметки о старом городе / А. Ю. Лейбфрейд, Ю. Ю. Полякова. – Харьков: Фолио, 2004. – 335с. // Александр Юрьевич Лейбфрейд [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://sites.google.com/site/aulejbfrejd/home/knigi> (дата звернення 25. 02. 2021). – Назва з екрана.
6. Харьков: Архитектура, памятники, новостройки: Путеводитель / Б.Г. Клейн, И.Н.Лаврентьев, А.Ю.Лейбфрейд и др. – Харьков: Прапор, 1985. – 151 с. // Архитектор Павел Алешин [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://alyoshin.ru/Files/publika/leibfreid/leibfreid_harkov_00.html
7. Харьков вчера, сегодня, завтра / Ред.: Ю.М.Шкодовский, И.Н.Лаврентьев, А.Ю. Лейбфрейд, Ю. Ю.Полякова. – 2-е изд., испр. и доп. – Харьков: Фолио, 2002. – 206 с. // Библиотека ХНУМГ. Читальный зал технической литературы. Шифр зберігання 72 Х23. – Замовлення за Е-каталогом: http://koha.kname.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=3454&shelfbrowse_itemnumber=33382#holdings
8. 12. Шепелев Н.П. Реконструкция городской застройки: Учеб. для строит, спец. вузов. / Н.П. Шепелев, М.С. Шумилов / – М.: Высш. шк., 2000.—271 с; ил.

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«РЕКОНСТРУКЦІЯ ІСТОРИЧНОЇ ЗАБУДОВИ»

(для студентів спеціальності 191– Архітектура та містобудування)

Укладач **ВІТЧЕНКО** Денис Миколайович

Відповідальний за випуск *О. А. Попова*

Технічний редактор *О. В. Михаленко*

Комп'ютерне верстання *Д. М. Вітченко*

План 2021, поз. 75 М

Підп. до друку 04.03.2021. Формат 60 × 84/16.
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 0,7.
Тираж 50 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: rektorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.